

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Urkunden und Akten der Stadt Strassburg

Politische Urkunden von 1266 bis 1332

Wiegand, Wilhelm

Straßburg, 1886

1281

[urn:nbn:de:bsz:31-326704](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-326704)

Argentinam vel alibi impendere consueverunt, preces nostras in hac parte sic favorabiliter admittentes, quod proinde totum ordinem vestrum amplecti debeamus ampliori gratia et favore summusque opilio pro ovium suarum errantium in caulas celestes introductione vobis in celis debeat condignis premiis respondere. datum anno domini 1281 feria secunda post Valentini.

T aus Straßb. Thom. A. Dominic. lad. 3 or. mb. c. sig. pend. Auf der Rückseite von wenig späterer Hand magistro ordinis predic[atorum] und der Ziffervermerk III. Diese Nummerung ist, weil sie ziemlich gleichzeitig erfolgt zu sein scheint, für die Einreihung der nr. 85—88 von Bedeutung.

81. *Bischof Konrad von Straßburg fordert die Straßburger Dominikaner auf, sogleich die Pflege des Reuerinnenklosters zu übernehmen. 1281 Februar 22 Straßburg.*

Cōnradus dei gratia Argentinensis episcopus dilectis in Christo . . priori . . suppriori ac fratribus ordinis predicatorum conventus Argentinensis salutem in domino sempiternam. licet nuper reverendum virum fratrem Jo[hannem] magistrum ordinis vestri requisiverimus per litteras speciales¹, quatenus curam sibi dilectarum in Christo . . priorisse et sororum monasterii sancte Marie Magdalene extra muros Argentinenses assumeret et ipsas per vos et fratres alios vestri ordinis gubernaret, nos tamen veriti, quod occupatio sua moram induceret, que vergeret in dispendium animarum, placuit nobis cito negotio adhibere remedium oportunum. discrecionem igitur vestram monemus et hortamur in domino ac in augmentum vobis injungimus meritorum, quatenus dictarum . . priorisse et sororum vobis regimen assumatis et illam ipsis auctoritate presentium curam et sollicitudinem inpendatis, quam aliis claustris feminarum vestro ordini commissarum inpendere consuevistis, non obstante contradictione prepositi earundem, cujus supplere defectum et negligentiam volumus ex debito pastoralis officii in hac parte. sententias insuper excommunicationis seu interdicti necnon precepta, si quas vel si qua tulerit idem prepositus in prefatas . . priorissam et sorores capellanos conversos aut conversas earundem, necnon institutiones et destitutiones ab ipso factas seu faciendas decrevimus non tenere, cum nondum nobis constiterit, ut constare debet, quod in nostra diocesi talem possit jurisdictionem in religiosas personas et ecclesiasticas exercere. memoratis ad hec . . priorisse et sororibus districte mandamus, quatenus vobis tanquam salutis ipsarum adjutoribus et suarum patribus animarum reverenter obediant et intendant. in hujus rei testimonium presentem paginam sigilli nostri munimine roboramus. datum Argentine anno domini 1281, 8 kalendas marcii.

T aus Straßb. Thom. A. Dominic. lad. 3 or. mb. c. sig. pend. Auf dem Rücken Vermerk IV.

¹ *Vergl. nr. 80.*

32. *Das Reuerinnenkloster zu Straßburg appellirt gegen die Anmaßungen seines Probstes Witicho an den heiligen Stuhl und beauftragt den Cleriker Gerung mit dieser Appellation. 1281 März 15.*

Nos priorissa et conventus sororum ecclesie sancte Marie Magdalene extra
 5 muros Argentinenses universis presens scriptum visuris notum esse cupimus, quod
 cum olim melioris vite frugem et compendia captarem, regulam et ordinem sororum
 sancti Syxti de urbe petivimus et obtinuimus a sanctissimo patre ac domino Gregorio
 tunc sedi apostolice presidente¹. porro cum sorores ipse, sicut urbi et orbi notum
 esse potest, per fratres ordinis predicatorum regantur immo disponente sede eadem
 10 ab inicio regerentur, venerabilis dominus bone memorie Hugo frater ordinis memorati
 cardinalis existens, cum legationis officio in Alemania fungeretur, nos cure predic-
 torum fratrum sollicitate commendavit² justa motus videlicet ratione, quatenus, cum
 sororum ipsarum ordinem et regulam servarem, consimili quoque fratrum ipsorum
 patrocínio gauderemus. fateri autem oportet et testimonium reddere veritati, quod
 15 antedictis fratribus nos in vita plantantibus doctrina rigantibus amplius cepissemus
 deo auspice incrementum, si non intercessisset rerum occasio variarum. nam inter
 cetera dominus Witicho³, qui se gessit pro preposito penitentium, se de nobis intro-
 misit juxta quod sibi placuit gubernandis. ac nos ea, que circa nos fiebant, diligencius
 advertentes, cum sub languido capite membrorum foret sanitas desperata, ad vocem
 20 prophetica[m] excitate super vias nostras stetimus, de semitis antiquis interrogavimus
 nec aliud nobis clamor consciencie respondebat, nisi quod ad locum, unde exissent
 fulmina, remearent. manum igitur mittentes ad forcias rebus et signis, actu et habitu
 relinquentes stirpem inutilem, olive pulcre fructifere memorati ordinis forcias inseri
 et uniri perfectius desideravimus sacre per hoc unctionis et pinguedinis consorcio
 25 fructure. verum quia humani generis inimicus invidie stimulo^a agitatus quandoque
 ut^b sagitta volans per diem, aliquando ut negocium in tenebris perambulans pietatis
 operibus adversatur, nos ad convenientis cautele presidium duximus festinandum.
 ne igitur obstrictiorem vivendi modum nunc electum a nobis, quo, ut speramus,
 secundum deum creatum novum hominem induimus, dictus prepositus, cujus fugere
 30 debere conversacionem et gubernacionem in multis experientia facti nos edocuit et
 vitare, nobis non citatis vel legitime non vocatis, deffensionibus eciam et excep-
 tionibus contra litteras, quarum auctoritate idem sibi jurisdictionem in nos usurpare
 presumit, et contra personam suam nobis competentibus non auditis, quas coram eo
 nos velle proponere protestamur loco et tempore competenti, dictis eciam litteris, quas
 35 non vidimus, nobis non ostensis, quarum copiam petimus, cum nunquam eam habu-
 erimus, vel alias juris ordine pretermisso contra nos vel aliquam ex nobis seu
 monasterium nostrum ulla suspensionis excommunicationis vel interdicti sententias

a) *T* stimulus. b) ursprünglich aut, das a radirt oder verwischt.

¹ Vergl. UB. I, 185 Anmerk. 1.

² In den Jahren 1251—1253. Eine darauf bezügliche Urkunde ist nicht erhalten.

³ Derselbe erscheint 1256 März 1 in einer Urkunde des Reuerinnenklosters als Zeuge. Vergl. UB. I, 298 nr. 397.

fulminet vel aliquit statuat in nostri prejudicium vel gravamen, quod tamen facere non potest nec debet, cum in nos idem jurisdictionem nullam habeat ex eo, quod officio suo dudum renunciavit et per consequens jurisdictioni, si quam in nos aliquando habuisset, nostrumque vel alium ordinem non sit professus et ideo magister esse non possit, qui subesse non novit, juxta canonicas sanctiones, sedem apostolicam presentibus appellamus dantes potestatem Gerungo clerico exhibitori presentium, premissa 5 legendi proponendi et petendi et dictam sedem pro nobis et nostro nomine appellandi in scriptis et eciam viva voce et apostolos petendi, ratum habiture, quicquid idem fecerit in hac parte. in cujus rei testimonium sigilla presentium cum sigillo nostro appendi petimus ad presentes. ego Gerungus predictus protestor exceptiones competentes predictis dominabus contra personam dicti . . . prepositi et contra litteras, quarum auctoritate idem prepositus jurisdictionem in dictas dominas sibi usurpare presumit, et contra jurisdictionem, si quam habere se dicit, me velle proponere coram preposito memorato. et ne idem contra dictas dominas vel earum aliquam aut in monasterium ipsarum ulla sententias fulminet excommunicationis suspensionis vel interdicti vel 15 aliquid statuat in earum prejudicium vel gravamen, eis non citatis vel alias non vocatis legitime et exceptionibus ipsis competentibus contra dictum . . . prepositum et litteras, si quas habet, quas dico esse veritate tacita inpetratas et falsitate suggesta, non auditis vel non admissis seu alias juris ordine non servato, sedem apostolicam nomine dictarum dominarum et pro ipsis appello et apostolos peto, protestans me 20 velle dictam appellationem innovare coram eo, cum primum adeundi ipsum comode habere potero facultatem. nos judex curie Argentinensis et . . . nos iudices curiarum dominorum . . . prepositi . . . cantoris et M[arquardi] scolastici et . . . thesaurarii archidiaconorum ecclesie Argentinensis huic appellationi confitemur nos interfuisse et ad ejus probationem sigilla predictarum curiarum presentibus duximus appendenda. 25 actum et datum anno domini 1281 sabbato ante dominicam, qua cantatur Occuli.

T aus Straßb. Thom. A. Dominic. lad. 3 or. mb. c. 6 sig. pend., quorum 4 delapsa.

83. *Der Prior von Romainmotier löst das Straßburger Domcapitel, das von seinen Einkünften aus der Basler Diözese den Kreuzzugszehnten entrichtet hat, von allen Strafen, in die es wegen Säumigkeit verfallen sein möchte. 1281 October.* 30

. . . Prior Romani monasterii Lausanensis diocesis universis presentium inspectoribus salutem. cum honorabiles viri capitulum majoris ecclesie Argentinensis de redditibus suis in Basiliensi diocesi situs de decima transmarina satisfecerint collectoribus ejusdem decime in dicta diocesi constitutis, sicut nobis per ipsorum litteras constitit evidenter¹, nos auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa 35

¹ Decanus majoris ecclesie et S[tephanus] prior sancti Albani Basiliensis collectores decime transmarine per Basiliensem diocesim constituti recognoscunt, se a Diethero sacerdote prebendario Argentinensi ex parte capituli Argentinensis 18 marcas argenti recepisse nomine decime transmarine. *Basel 1281 October 4. cop. ch. sec. XVI i. Straßb. Bez. A. G 3466 fol. 79^b.*

sententias excommunicationis et interdicti, si quas incurrerunt occasione predictae decime debito tempore non solute, presentibus relaxamus et super irregularitate, si quam contraxerunt, eadem auctoritate apostolica dispensamus. datum anno domini 1281 mense octobri.

⁵ *B aus Straßb. Bez. A. G fasc. 2716 or. mb. c. sig. pend. laeso.*

84. *König Rudolf bestätigt dem Straßburger Hospital das von König Konrad III ertheilte Privileg. 1281 November 10 Straßburg.*

Rudolfus^a dei gracia Romanorum rex semper augustus omnibus imperpetuum. tantus est fervor amoris et caritatis sinceritas, qui erga Christi pauperes nostris
¹⁰ excanduerunt in cordibus, quod nos caritatem hujusmodi in effectu restringere non valentes ipsam libenter pro nostre salutis augmento ad laudem illius, qui tribuit omnibus habundanter, devotis fidelibus impartimur. noverint igitur presentis etatis homines et future, nos vidisse privilegium inclite recordacionis quondam Conradi regis secundi, predecessoris nostri, pauperibus hospitalis civitatis Argentinensis
¹⁵ traditum et concessum sub hac forma: [*folgt UB. I Nr. 94*].

Nos itaque predicti regis Conradi inherentes vestigiis et erga pauperes hospitalis predicti, quos in ergastulo paupertatis continua captivat egestas, quodam humane caritatis instinctu misericordiam restringere nescientes predictum privilegium in omnibus et singulis suis articulis, prout superius est expressum, auctoritate regia
²⁰ innovamus, confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. nulli ergo omnino hominum liceat^b hanc paginam nostre innovacionis et confirmacionis infringere aut ei in aliquo ausu temerario contraire. quod qui facere presumpserit, gravem nostre majestatis offensam se noverit incurrisse. in cujus rei testimonium presens scriptum conscribi et majestatis nostre sigillo jussimus communiri. testes hujus rei
²⁵ sunt venerabiles Conradus Argentinensis, Heinricus Basiliensis et Conradus Tullensis episcopi; spectabiles viri Hartmannus de Habspurch et Chiburch, Heinricus de Vurstinberch, Henricus de Vriburch, Fridericus de Liningen, Johannes de Spanheim et Guntherus de Suartzburch comites; Otto de Ohsinstein, Conradus Wernheri de
³⁰ domini Rudolphi regis Romanorum invictissimi (M.)

Datum Argentine 4 idus novembris indictione 10 anno domini 1281, regni vero nostri anno nono.

H aus Straßb. Hosp. A. lad. 1 nr. 3 or. mb. c. sig. pend. Weißes Wachssiegel an rothseidenen Schnüren.

³⁵ *Regest mit Zeugenangabe darnach i. Zeitschr. f. Gesch. d. Oberrh. XI, 295.*

85. *Cōnradus episcopus Argentinensis mandat sub pena excommunicationis, quatenus super assumpto habitu nemo priorisse et sororibus monasterii sancte Marie*

a) *Rudolfus in Majuskeln geschrieben mit weiten Abständen.* b) *Der obere Strich von a und das t auf Rasur corrigirt.*

Magdalene extra muros Argentinensis molestus sit, nec ex ipsis una eum deponere vel mutare audeat. tunicis et scapularibus albis, palliis vero nigris eas uti jubet. «gaudemus in domino quod in valle.» datum Argentine anno domini 1281. 1281 *Straßburg*.

T aus Straßb. Thom. A. Dominic. lad. 3 or. mb. c. sig. pend. laeso. Dorsualvermerk VI.

5

36. *Bischof Konrad von Straßburg fordert die Reuerinnen auf, gegen unruhige und aufrührerische Schwestern streng vorzugehen, und stellt ihnen dafür die Hilfe seines Officials zur Verfügung. 1281 Straßburg.*

Cōnradus dei gratia Argentinensis episcopus devotis in Christo . . . priorisse et sororibus monasterii sancte Marie Magdalene ordinis sancti Augustini secundum instituta sororum sancti Sixti de urbe viventibus extra muros Argentinenses salutis et gratie continuum incrementum. intelleximus, quod vobis ad frugem melioris vite tendentibus et assumpto novo homine, qui secundum deum creatus est, meliora karismata emulantibus quedam reniti ceperunt sanctitatis proposito detestabili et, que pudorem non decet femineum, pertinacia resistentes. hinc contigit aliquas abscedere et excusso jugo regularis discipline tanquam pullos onagri liberas se putare. quedam vero bona repetentes, que ab ipsis vel earum parentibus vestro collata monasterio annis plurimis possedistis pacifice, dampnationem Ananie et Saphire non verentur; relique vero inter vos herentes querelis, murmurationibus, dolis et machinationibus dura cervice, tanquam deo respondeant: scientiam viarum tuarum nolumus, vos multipliciter inquietant. sicque factum est, ut parabola impleatur ewangelica, prudentibus videlicet virginibus oleum in vasis suis sumentibus, fatue virgines in sponsi non parentur adventum, sed foris stantes in celestibus nuptiis nesciantur. cum igitur juxta officii nostri censuram omnia de regno dei scandala tollere debeamus, id ipsum, quod vobis vestra precipit regula, injungimus et mandamus: hoc est, ut unanimes habitetis in domo et vobis cor unum et una anima sit in deo. auctoritate quoque presentium firmiter prohibemus, ne sorores illas, que recedentes a vobis vestrum consortium contempserunt, recipiatis de cetero sine nostra licentia speciali nec aliqua bona restituatis, assignetis vel concedatis aliquibus personis, que relicto vestro monasterio ad aliam transire volunt religionem vel in seculo remanere. de illis vero, que inter vos manentes et habitum dissimilem deferentes modis variis vos perturbant, taliter ordinamus, quod videlicet infra septem dies a noticia presentium, cum in vestro capitulo lecte erunt, majori et saniori parti congregationis vestre habitu et moribus se conforment. alioquin vos . . . priorissa rebelles in edibus discipline recludite vel de claustro expellite, sicut memorata jubet regula, ne contagione pestifera plures pereant. et si horum aliquid, quod ad correctionem temeritatis vel conservationem honestatis pertinet, vires vestras excedit, ad officialem sive judicem curie nostre fiducialiter recurratis. ipsum enim vobis et vestro monasterio specialem deputamus in hiis scriptis et decernimus defensorem, quatenus ad requisitionem vestram interdicti et excommunicationis sententias ferat

40

in rebelles et publicari in parrochiis faciat, invocato ad hoc, si necesse fuerit, auxilio braçii secularis, si que vero ausu temerario, postquam a vobis fortassis recesserint, in civitate vel in diocesi nostra latere voluerint seu infrunito animo in publicum se jactare, has per officialem memoratum et per plebanos necnon per
 5 cappellanos locorum tanquam apostatas denunciari precipimus et expelli. datum Argentine anno domini 1281.

T aus Straßb. Thom. A. Dominic. lad. 3 or. mb. c. sig. pend. Dorsualvermerk VII.

87. Conradus dei gratia Argentinensis episcopus priorisse et sororibus monasterii sancte Marie Magdalene extra muros Argentinenses mandat, quatenus consti-
 10 tuciones suas constitutionibus a magistro ordinis fratrum predicatorum, cui ab Alexandro papa quarto concessum est, ut constitutiones monialium ordinis sancti Augustini secundum statuta ipsorum fratrum vivencium ad uniformitatem reduceret et corrigeret, correctis conforment et, si ipse magister successivis temporibus aliquid de ipsis corrigere, addere vel mutare voluerit, eandem correctionem devote acci-
 15 piant. «bene dixit legislator». datum Argentine anno domini 1281. 1281 Straßburg.

T aus Straßb. Thom. A. Dominic. lad. 3 cop. vidim. mb. c. sig. pend. ausgestellt vom Index curie prepositi ecclesie Argentinensis 1286 November 28 Straßburg¹.

88. *Bischof Konrad von Straßburg bewilligt dem Reuerinnenkloster, daß es dieselben Rechte und Privilegien genieße wie die sieben Straßburger Frauenklöster.*
 20 1281 Straßburg.

Conradus dei gratia Argentinensis episcopus devotis in Christo. . priorisse et sororibus monasterii sancte Marie Magdalene extra muros Argentinenses salutis et gratie continuum incrementum. cum et plantare sacram religionem et plantatam fovere modis omnibus teneamur, id studiis probatur impleri competentibus, si per-
 25 sone deo dedite virga directionis a noxiis retrahantur excessibus et ad viciniore salutis quasi quibusdam premiis invitentur. sane ex parte vestra nobis fuit expositum, quod per negligentiam eorum, qui curam vestri pro tempore habuerunt, admodum paucis vel nullis gaudetis privilegiis, que tamen benignitate solita Romani pontifices vel locorum antistites piis collegiis concedere consueverunt. ex quo non
 30 solum honestati vestre deperit, immo et utilitati decerpitur, quando tam a clericis quam a laicis conceditur aliis, quod vobis jure vel injuria denegatur. memores igitur, quod ex credita nobis amministrazione vos tanquam novale florigerum fructiferam ad culturam reparavimus et auctore ipso, cujus pater agricola est, domino Jesu Christo olive pulcre et uberi surculum quantum licuit inserere preparavimus,
 35 vos cure et diligentie. . prioris fratrum ordinis predicatorum ac ipsorum, qui vices ejusdem gerent pro tempore, necnon successoribus eorundem cum succedentibus

¹ Diese Vidimatio umfasst außerdem nr. 86 und nr. 88, die obige Urkunde steht in der Mitte zwischen beiden, hatte also wohl den Vermerk VIII.